

PREAMBULE

De VUB zet zich in voor Vrij Onderzoek ten bate van de vooruitgang van de mensheid. Deze verplichting houdt in dat onderzoekers in staat moeten zijn om elk louter gezagsargument in vraag te stellen. Op deze manier kunnen ze onderzoek uitvoeren waar andere onderzoekers en de maatschappij op kunnen vertrouwen. Het Charter voor de Onderzoeker (hierna 'Het Charter') beschrijft de principes en praktijken van goed onderzoek voor VUB-onderzoekers.

Reflecteren over de ethische impact van onderzoek en de impact ervan op deelnemers, milieu of samenleving en de naleving van relevante wetten is in eerste plaats de verantwoordelijkheid van de onderzoeker zelf. Er is echter een toenemende vraag naar een duidelijke definiëring van principes en praktijken die ervoor zorgen dat onderzoek correct gebeurt en haar maatschappelijke bijdrage kan vervullen. Het Charter heeft als doel antwoord te bieden op deze vraag. Op deze manier kunnen de waarden van de VUB gerespecteerd en toegepast worden door de VUB-onderzoekers en zijn deze waarden duidelijk voor iedereen die met de VUB werkt of in contact komt.

Het Charter vervult vier rollen:

- Een normatief kader en referentiepunt bieden dat alle VUB-onderzoekers - of het nu gaat om personeel, studenten of bezoekers - moeten volgen.
- Een basis vormen voor het beleid van de VUB inzake goede onderzoekspraktijken.
- De VUB in staat stellen haar waarden en praktijken aan haar partners eenduidig te communiceren.
- Helpen in het vaststellen van schendingen van de goede onderzoekspraktijken.

1. WETTELIJKE EN BELEIDSMATIGE BASIS

Het Charter draagt bij tot het vervullen van de beleidsprioriteiten van de VUB, zoals uiteengezet in de beleidsverklaring voor 2018-2022¹ en in het bijzonder tot het creëren van '*An Optimal Research Environment*' en het tot stand brengen van '*An Ethical Scientific Framework*'. Het Charter respecteert

---

¹ [Beleidsplan Onderzoek](#)

de grondbeginselen en procedures die worden beschreven in het *Organiek Statuut* van de VUB². Het Charter is tevens in overeenstemming met het *Europees Charter voor Onderzoekers*³ dat de VUB goedkeurde en voldoet aan de verplichtingen die voortvloeien uit de status die de VUB heeft als houder van het *HR Excellence in Research Label*⁴.

2. PRINCIPES VAN GOED ONDERZOEK AAN DE VUB

Het Charter is gebaseerd op vijf algemeen aanvaarde beginselen, met name: professionalisme, verantwoordelijkheid, nauwkeurigheid, verantwoording en openheid. Hieronder worden de richtlijnen beschreven voor de toepassing van deze principes. Deze vormen tevens de basis voor de definitie van 'de goede onderzoeker' en 'de goede onderzoekspraktijken' beschreven in hoofdstuk 3.

Professionaliteit

Professionaliteit houdt in dat onderzoekers:

- Andere onderzoekers op een collegiale manier behandelen en hun goed gefundeerde ideeën en argumenten respecteren;
- Zorg dragen voor de eigen professionele ontwikkeling en anderen helpen met hun professionele ontwikkeling;
- Op gepaste wijze leidinggevende taken uitvoeren;
- Studenten op een gestructureerde en constructieve manier begeleiden;
- Op de hoogte zijn van de strategische doelen van hun onderzoeksgroep en deze doelen bevorderen⁵.

Verantwoordelijkheid

Onderzoekers kunnen hun verantwoordelijkheid opnemen door:

- Ethische praktijken en fundamentele ethische principes die specifiek zijn voor hun discipline(s) na te leven, evenals de algemene ethische normen vastgelegd in nationale, sectoriële of institutionele ethische codes⁶;

---

² [Organiek Statuut](#)

³ [Europees Charter Voor Onderzoekers](#)

⁴ [Human Resources Strategy for Researchers](#)

⁵ [Strategische Beleidsfiches](#)

⁶ Voorbeelden zijn de ALLEA *European Code of Conduct for Research Integrity* ([hier](#)); de *Singapore Statement on Research Integrity* ([hier](#)) en de *Belgische Gedragscode Wetenschappelijk Onderzoek* ([hier](#)).

- Te zorgen dat onderzoek een significante wetenschappelijke en/of maatschappelijke bijdrage levert;
- Rekening te houden met de relevante belangen van diegenen die betrokken zijn bij het onderzoek;
- Adequate maatregelen te nemen om personen, dieren, planten en milieu te beschermen tegen mogelijke negatieve gevolgen van het onderzoek;
- Ervoor te zorgen dat, indien een bepaald aspect van hun werk wordt gedelegeerd aan een derde, de persoon aan wie het wordt gedelegeerd bevoegd is om deze taak uit te voeren.

Zorgvuldigheid

Zorgvuldig werken betekent dat onderzoekers:

- De normen voor onderzoeksintegriteit respecteren;
- Onderzoekshypotheses, -methoden en -resultaten eerlijk rapporteren en dit op een zodanige manier dat een kritische beoordeling ervan door collega's (*peers*) mogelijk is;
- Gegevens zorgvuldig verzamelen en opslaan in overeenstemming met de geldende regels en richtlijnen;
- Claims en interpretaties van resultaten zorgvuldig en duidelijk uitleggen;
- Geschikte methoden en duidelijk gedefinieerde protocollen gebruiken;
- Het werk van anderen correct gebruiken, erkennen en vermelden.

Verantwoording

Onderzoekers kunnen hun goede praktijken aantonen via verantwoording af te leggen. Dit houdt in dat ze:

- Contractuele en wettelijke verplichtingen naleven, inclusief verplichtingen met betrekking tot arbeidsomstandigheden, verplichtingen die voortvloeien uit contracten met sponsors en financierende instellingen en verplichtingen met betrekking tot intellectueel eigendomsrecht;
- Onderzoeksmiddelen en andere financiële ondersteuning op de juiste manier gebruiken en voor de doeleinden waarvoor ze toegekend zijn;
- De nodige verslagen bijhouden van: onderzoek, gebruik van financiering en andere professionele activiteiten;

- Deelnemen aan kwaliteitscontroleactiviteiten⁷;
- Belangenconflicten melden.

Openheid

Openheid is één van de kernprincipes van onderzoek. Deze waarde houdt in dat:

- Publicatie en de verspreiding van onderzoeksresultaten gebeurt via geschikte kanalen⁸;
- Het onderzoek toegankelijk is voor het brede publiek⁹;
- Er getracht wordt het onderzoek maatschappelijk of commercieel te valoriseren en/of beschikbaar te stellen voor publiek gebruik¹⁰;
- Het beleid en de regelgeving inzake Open Access, Open Data en Privacy gerespecteerd wordt¹¹.

3. GOEDE ONDERZOEKSPRAKTIJKEN AAN DE VUB

De volgende delen van het Charter bieden richtlijnen en advies voor het implementeren van de goede onderzoekspraktijken. Hierbij worden volgende elementen van het onderzoeksproces behandeld: de financiering, de ethische evaluatie van het onderzoek, het respecteren van de principes van wetenschappelijke integriteit, privacy en de verwerking van persoonsgegevens, datamanagement, publicatie, disseminatie en de begeleiding en promotie van onderzoekers. In elke deel worden goede praktijken beschreven die van toepassing zijn vóór, tijdens en na het onderzoek.

3.1. Financiering

VUB-onderzoekers behandelen subsidieaanvragen met dezelfde zorg als elke andere academische taak. https://vub.sharepoint.com/:w:/r/teams/ORG-Legal-Ethics-Office-RD/_layouts/15/Doc.aspx?sourcedoc=%7BE87FBF04-5CD2-4D70-9F64-437523E3AC8A%7D&file=20210704%20Charter%20Nederlands%20Links%20Update.docx&action=fault&mobileredirect=true

⁷ Informatie met betrekking tot de VUB's kwaliteitscontrolemechanismes is beschikbaar in de *Centraal werkingsreglement onderzoek* ([hier](#)) en in het *Beleidsplan Onderzoek 2018-2022* ([hier](#)).

⁸ Ondersteuning ter valorisatie van onderzoeksresultaten wordt verleend door de VUB's [Technology Transfer Office](#)

⁹ [WECOM](#), het VUB Expertisecentrum voor Wetenschapscommunicatie, is verantwoordelijk voor het ondersteunen van onderzoekers in *(het genereren van) maatschappelijke betrokkenheid* en wetenschapscommunicatie.

¹⁰ Zie [hier](#) het valorisatiereglement van de VUB Technology Transfer Office.

¹¹ De VUB heeft een *Open Access* beleid dat samenwerking tussen de universiteitsbibliotheek en PURE bevordert ([hier](#)). De VUB heeft een *Privacy Policy* die van toepassing is op de persoonlijke data die onderzoekers verzamelen ([hier](#)). De VUB *Data Protection Officer* is verantwoordelijk voor het VUB-beleid omtrent databescherming ([hier](#)).

Onderstaande richtlijnen definiëren de goede professionele praktijk voor het aanvragen en het gebruiken van onderzoeksfondsen.

3.1.1 Voor

- Zorg ervoor dat informatie in aanvragen voldoende duidelijk, nauwkeurig en gedetailleerd uitgewerkt wordt.
- Respecteer de procedures van het financieringsorgaan inzake de peer-review en de evaluatie.
- Hou rekening met en respecteer de voorwaarden van de financierende instelling.
- Zorg ervoor dat brieven van ondersteuning of intentieverklaringetijdig worden verkregen.
- Zorg ervoor dat zowel de eigen kosten als deze van de partners op de juiste manier opgenomen worden in het projectbudget en hou daarbij rekening met het Overheadreglement van de VUB.
- Pas normen van wetenschappelijke integriteit toe op de aanvraagtekst, zodat er geen sprake kan zijn van een onjuiste voorstelling van feiten, verzinning, vervalsing of plagiaat.
- Volg de VUB-regels met betrekking tot het verkrijgen van financiering uit specifieke bronnen of voor specifieke activiteiten¹².
- Zorg ervoor dat formele overeenkomsten goedgekeurd en ondertekend worden alvorens samenwerking start.

3.1.2 Tijdens

- Gebruik onderzoeksfinanciering voor de vastgelegde doeleinden.
- Volg de procedures van de financierende instelling indien wijzigingen in het gebruik van de financiering noodzakelijk zijn.

3.1.3 Na

- Bewaar relevante gegevens met betrekking tot het project en de financiering en assisteer de VUB bij eventuele evaluaties of audits.

3.2 Onderzoeksethiek

---

¹²In het bijzonder: VUB *Valorisation Rules* ([hier](#)); de *Code of Conduct and Financial Management for Fundraising* (beschikbaar via de [VUB Foundation](#)).

Onderzoeksethiek bestaat uit regels en normen die de bescherming van deelnemers, dieren, planten, het milieu en de samenleving in het algemeen beogen tegen mogelijke negatieve effecten van onderzoek. Deze richtlijnen zullen VUB-onderzoekers helpen om hun ethische verantwoordelijkheden te vervullen.

3.2.1 Voor

- Onderzoekers moeten mogelijke ethische kwesties identificeren vóór dat zij van start gaan met hun onderzoek. Dit laat hen toe om tijdig deze kwesties aan te pakken en tijdig een aanvraag in te dienen bij de relevante ethische commissie, indien dit verplicht wordt door de wet, de financierende instelling, de uitgever, of andere instanties die verantwoordelijk zijn voor ethische controles. Weet dat een ethische commissie nooit retroactief een onderzoeksproject kan goedkeuren.
- De VUB zal geen onderzoeksfinanciering vrijgeven vooraleer de vereiste ethische goedkeuringen zijn verkregen of er kan aangetoond worden dat ze verkregen zullen worden voordat de activiteit die goedkeuring vereist, begint.
- De VUB heeft de volgende ethische commissies en contactpunten, die zowel formele goedkeuring als informeel advies verschaffen:
- *De Ethische Commissie Humane Wetenschappen*¹³ (ECHW) evalueert en verleent al dan niet goedkeuring aan onderzoek waarbij menselijke deelnemers betrokken zijn die geen medische behandeling ondergaan of patiënt zijn, dat niet plaatsvindt in een gezondheidszorginstelling en waar op geen enkele manier een beoefenaar van een gezondheidszorgberoep bij betrokken is (binnen de onderzoeksgroep zoals bijvoorbeeld de promotor), zoals gedefinieerd in het Koninklijk besluit nr. 78 Betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen. Het betreft bijgevolg onderzoek dat niet onder het toepassingsgebied valt van de wet Inzake experimenten op de menselijke persoon van 2004.
- *De Commissie Medische Ethiek*¹⁴ (CME) evalueert en verleent al dan niet goedkeuring aan onderzoek dat onder het toepassingsgebied valt van de wet Inzake experimenten op de menselijke persoon van 2004, met name experimenten op menselijke personen, het gebruik van menselijke weefsels, retrospectieve studies en klinische proeven.

---

¹³ [Ethische Commissie Humane Wetenschappen](#).

¹⁴ [Commissie Medisch Ethiek](#)

- *De Ethische Commissie Dierproeven*¹⁵ (ECD) evalueert en verleent al dan niet goedkeuring aan geplande dierproeven en evalueert uitgevoerde onderzoeken die plaatsvinden in de laboratoria van de VUB, stelt criteria op voor ethisch gebruik van proefdieren, verleent advies aan laboratoria en proefdiergebruikers verbonden aan de
 ECD van de VUB inzake ethische en wettelijke vereisten omtrent dierproeven en rapporteert aan de bevoegde toezichhoudende autoriteit over het proefdiergebruik binnen de laboratoria verbonden aan de ECD van de VUB.
- *De Ethische commissie voor duale technologieën, militair onderzoek en misbruik van onderzoek*¹⁶ (ECDMM) evalueert en verleent al dan niet goedkeuring aan onderzoek met (potentiële) militaire toepassingen en voor onderzoek dat kan worden misbruikt om mensen, het milieu, dieren, planten of goederen te schaden. De commissie biedt ook ondersteuning bij het verkrijgen van licenties voor *dual use* en militaire items.

Daarnaast heeft de VUB de volgende contactpunten en diensten die onderzoekers ondersteunen bij het naleven van ethische en wettelijke verplichtingen:

- *Datamanagement*: De cel *Research Information en Data Management* (RIDM) binnen *Research & Data Management*¹⁷ (R&D) biedt ondersteuning bij gegevensbeheer, in het bijzonder met betrekking tot datamanagementplannen.
- *Gegevensbescherming*: de functionaris voor gegevensbescherming¹⁸ van de VUB is verantwoordelijk voor de uitvoering van de *Algemene Verordening Gegevensbescherming* en aanverwante nationale wetgeving¹⁹.
- *Gegevensbeveiliging*: de VUB *Dienst Informatieveiligheid en Privacy*²⁰ (binnen DICT) is verantwoordelijk voor het bewaken van de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van gegevens die door de VUB zijn geproduceerd.
- Het *Contactpunt voor Toegang en Verdeling van Voordelen*²¹ helpt bij het voldoen aan de wettelijke vereisten voor onderzoek met genetische middelen en traditionele kennis zoals

---

¹⁵ [Ethische Commissie Dierproeven](#)

¹⁶ [Ethische Commissie Dual Use](#)

¹⁷ [Research Information & Data Management](#)

¹⁸ [Data Protection Office](#)

¹⁹ [Algemene Verordening Gegevensbescherming](#)

²⁰ [Informatieveiligheid en Privacy](#)

²¹ [Contactpunt voor Toegang en Verdeling van Voordelen](#)

gedefinieerd in het *Verdrag inzake Biologische Diversiteit* en het *Nagoya Protocol*²². Het contactpunt helpt ook bij samenwerking met ontwikkelingslanden²³.

- De VUB *Dienst voor Preventie en Milieu* biedt ondersteuning bij beveiliging en veiligheid met betrekking tot biologische en radiologische materialen²⁴.
- Het *Legal & Ethics Office R&D* biedt juridische ondersteuning bij het nakijken, aanpassen en/of opstellen van alle offerte-aanvragen en contracten inzake basisonderzoek²⁵.

3.2.2 Tijdens

- VUB-onderzoekers zijn waakzaam voor (onvoorziene) ethische kwesties die zich tijdens het onderzoek kunnen voordoen. Voor bijkomend advies nemen zij contact op met de relevante ethische commissie en volgen zij de procedures voor de aanpassing van het onderzoek, indien dit nodig zou zijn.

3.2.3 Na

- De VUB behoudt ethische goedkeuringen en andere archieven in overeenstemming met relevante wettelijke vereisten en andere regels. Onderzoekers moeten ervoor zorgen dat externe goedkeuringen en andere gegevens worden gedeeld met de relevante ethische commissie of het contactpunt.

3.3 Wetenschappelijke Integriteit

Van onderzoekers wordt verwacht dat ze de hoogste normen van wetenschappelijke integriteit respecteren. In onderstaande richtlijnen worden basispraktijken met betrekking tot wetenschappelijke integriteit gedefinieerd:

3.3.1 Voor

- Onderzoekers moeten ervoor zorgen dat zij op de hoogte zijn van de fundamentele integriteitsbeginselen voor onderzoek en wat een inbreuk daarop uitmaakt, met name:

---

²² [Convention on Biological Diversity](#)

²³ Zie de *Global Code of Conduct for Research in Resource Poor Settings* ([here](#)).

²⁴ [Dienst voor Preventie en Milieu](#)

²⁵ [Juridische Dienst](#) van Legal & Ethics Office

- Verzinsel: waarnemingen of resultaten die zijn uitgevonden zonder gebaseerd te zijn op de voorgestelde wetenschappelijke methoden, of rapportage van resultaten die zijn geproduceerd zonder feitelijke wetenschappelijke waarnemingen.
- Vervalsing: de opzettelijke foutieve rapportage of verkeerde voorstelling van resultaten.
- Plagiaat: de opzettelijke toe-eigening van andermans originele ideeën of observaties en handelingen die de verplichtingen van vertrouwelijkheid schenden²⁶.
- Bedenklijke onderzoekspraktijken: deze omvatten, maar zijn niet beperkt tot: nalatigheid bij het opzetten, uitvoeren en rapporteren van wetenschappelijk onderzoek, dubieuze praktijken met betrekking tot auteurschap en ongepast gebruik van onderzoeksgerelateerde eigendommen en materialen²⁷.
- Belangenconflicten: deze verwijzen naar elk belang dat de verplichting om onderzoek uit te voeren met onpartijdigheid, nauwgezetheid, integriteit en aansprakelijkheid kan belemmeren of verhinderen. Onderzoekers moeten dergelijke conflicten melden bij de ethische commissie die verantwoordelijk is voor de goedkeuring van hun onderzoek en indien relevant, bij derden, zoals financierende instellingen en uitgevers.

3.3.2 Tijdens

- VUB-onderzoekers moeten letten op schendingen van wetenschappelijke integriteit. Als ze advies nodig hebben, is het contactpunt voor wetenschappelijke integriteit van de VUB beschikbaar om hen te helpen²⁸. Als ze een schending van de wetenschappelijke integriteit moeten melden, kunnen ze dit doen via het contactpunt²⁹. Vermeende schendingen van de wetenschappelijke integriteit worden strikt vertrouwelijk behandeld.

---

²⁶ De noodzaak om nieuwe waarnemingen te valideren door aan te tonen dat experimenten reproduceerbaar zijn, mag niet worden geïnterpreteerd als plagiaat, op voorwaarde dat de te bevestigen methoden en gegevens expliciet worden vermeld. Wanneer een tekst uit eerdere publicaties in nieuwe werken van dezelfde auteur (s) wordt gebruikt, moet ervoor gezorgd worden dat de verwijzingen naar de oorspronkelijke bron correct zijn en dat het duidelijk is dat een eerder gepubliceerd werk wordt geciteerd.

²⁷ Meer informatie over deze definities van schendingen van de wetenschappelijke integriteit is te vinden in het [reglement](#) van de VUB met betrekking tot schendingen van wetenschappelijke integriteit. Meer informatie over onderzoeksintegriteit en goede onderzoekspraktijken is te vinden in de ALLEA *European Code of Conduct for Research Integrity*.

²⁸ [VUB Cel Wetenschappelijk Integriteit](#).

²⁹ [VUB Cel Wetenschappelijk Integriteit](#).

3.3.3 Na

- VUB-onderzoekers leven de standaardregels en -praktijken na met betrekking tot de bewaring en beschikbaarheid van materiaal, zoals datasets, om integriteitscontroles mogelijk te maken. Onderzoekers moeten contact opnemen met hun onderzoeksfinanciers, uitgevers en collega's om ervoor te zorgen dat ze aan dergelijke eisen voldoen.
- VUB-onderzoekers corrigeren eventuele fouten of onnauwkeurigheden in gepubliceerde werken. Er kan best gevraagd worden naar het specifieke beleid van de uitgever voor het corrigeren van publicaties.

3.4 Privacy en persoonlijke gegevens

Gegevensbeschermingsverordeningen en -richtlijnen beschermen de fundamentele rechten van personen, zoals het recht op privacy en verschaffen tevens richtlijnen voor onderzoekers die gegevens verwerken. De *Algemene Verordening Gegevensbescherming*³⁰ is van toepassing op elke onderzoeker die persoonsgegevens van personen binnen de EU en de EER verwerkt.

Onderzoekers moeten de volgende stappen nemen om ervoor te zorgen dat het verzamelen en verwerken van persoonsgegevens op verantwoorde wijze wordt uitgevoerd:

3.4.1 Voor

- Rekening houden met de principes van "*Privacy by Design*" en "*Privacy by Default*" tijdens het ontwerp van hun project³¹.
- Rekening houden met de rechten van betrokkenen (diegenen van wie de persoonsgegevens tijdens het onderzoek worden verwerkt) en hoe deze rechten gewaarborgd worden tijdens en na het onderzoek.
- Minimaliseren en waar mogelijk anonimiseren van de verwerkte persoonsgegevens.

3.4.2 Tijdens

- Het interne register van de VUB invullen voor het vastleggen van de verwerkingsactiviteiten. Dit register wordt beheerd door de functionaris voor de gegevensbescherming of "*Data Protection Officer*" (DPO) van de VUB.

---

³⁰ [Algemene Verordening Gegevensbescherming](#)

³¹ [Privacy by Design en Privacy by Default](#)

- Maatregelen nemen om de veiligheid van de persoonsgegevens te waarborgen die in verhouding staan tot mogelijke risico's (o.a. bepaald door de bevraagde categorie van persoonsgegevens).
- De principes voor gegevensbescherming respecteren, met name rechtmatigheid, minimalisatie en verantwoording.

3.4.3 Na

Deelnemers kunnen te allen tijde hun rechten laten gelden onder de *Algemene Verordening Gegevensbescherming*. Indien iemand vragen heeft over zijn of haar rechten, gelieve hem of haar door te verwijzen naar de *Data Protection Officer (DPO)* van de VUB. Behandel de vraag niet zelf zonder eerst contact op te nemen met de DPO.

3.5 Datamanagement

Onderzoeksgegevens zijn een waardevol bezit en het is belangrijk dat de investeringen in het genereren van deze onderzoeksgegevens niet verspild worden. Goed databeheer speelt hier een belangrijke rol omdat het enerzijds de verificatie en de reproductie van de onderzoeksresultaten toelaat en het anderzijds ervoor zorgt dat onderzoeksgegevens gedeeld kunnen worden en beschikbaar zijn voor eventueel later secundair onderzoek. De cel *Research Information en Data Management* van de VUB³² voorziet in ondersteuning en training in datamanagement. Volgende stappen zijn belangrijk om een goed databeheer te garanderen:

3.5.1 Voor

- Onderzoekers moeten vertrouwd zijn met het VUB-beleid omtrent datamanagement³³.

3.5.2 Tijdens

- Schrijf en implementeer een datamanagementplan. Dit is soms een verplichte voorwaarde voor bepaalde sponsors of financierende instellingen.

---

³² [Research Information and Data Management](#)

³³ [VUB beleidsplan inzake research datamanagement](#) – beschikbaar via VUB Research Information and Data Management.

3.5.3 Na

- Hou rekening met en respecteer de (wettelijke) vastgelegde bewaartermijnen voor onderzoeksgegevens en zorg ervoor dat deze tijdig gewist worden.

3.6 Publicatie en disseminatie

Onderzoekers zijn verplicht om resultaten te delen met de onderzoeksgemeenschap door middel van publicaties en disseminatie. Onderstaande richtlijnen definiëren de goede praktijk voor het delen van onderzoeksresultaten. Een belangrijk voorbeeld van zo'n goede praktijk is de *peer-reviewed* publicatie.

3.6.1 Voor

Het is belangrijk dat onderzoekers afspraken maken rond auteurschap en rond de correcte wijze van rapportering van de onderzoeksresultaten als voorbereiding op de publicatie van het onderzoek.

Volgende richtlijnen zijn hier van toepassing:

- *Auteurschap*: de bijdrage van onderzoekers aan projecten wordt publiekelijk erkend door auteurschap toe te kennen. Van onderzoekers wordt verwacht dat ze onderling afspraken maken over aspecten zoals de volgorde waarin auteurs vermeld worden in publicaties en de vermelding van corresponderende auteurs, met aandacht voor de regels van uitgevers en de gangbare praktijken van het specifieke vakgebied. Het wordt sterk aanbevolen dat coauteurs reeds in een vroeg stadium van samenwerking een akkoord bereiken over het auteurschap en dat ze de overeenkomst bewaren en respecteren. Aan volgende voorwaarden moeten worden voldaan om erkend te worden als academisch auteur:
  - Het leveren van een significante bijdrage aan het onderzoeksontwerp, de gegevensverzameling of de analyse of interpretatie van de resultaten.
  - Vertrouwd zijn met de volledige inhoud van de ingediende publicatie.
  - Voldoende deelnemen aan het onderzoek om publieke verantwoordelijkheid te kunnen opnemen voor de rapportering van het project en de resultaten in een publicatie.
  - Goedkeuring geven aan de definitieve versie van de publicatie.
  - Voldoen aan andere criteria voor auteurschap zoals deze die worden gedefinieerd door o.a. uitgevers.

- *Corresponderende Auteur:* De rol van de corresponderende auteur is van bijzonder belang en omvat de volgende verantwoordelijkheden³⁴:
  - De primaire verantwoordelijkheid voor de communicatie met het tijdschrift waar de prospectieve publicatie wordt ingediend.
  - Instaan voor de administratieve verplichtingen die de publicatie van een onderzoek in een tijdschrift met zich meebrengt. Deze omvatten onder andere het verstrekken van details over de auteurs, het verkrijgen van de ethische goedkeuring van de relevante ethische commissie, het registreren van de klinische proeven of de dierproeven, de verzameling van persoonsgegevens en het verzamelen van de verklaringen van de mogelijke belangenconflicten.
  - Ervoor zorgen dat alle taken die aan andere auteurs zijn gedelegeerd worden uitgevoerd.
    - Beschikbaar blijven tijdens en na de publicatie om kritieken of vragen over het gepubliceerde werk te behandelen.
- *Resultaten vastleggen en rapporteren:* een wetenschappelijke publicatie houdt in dat de onderzoeksprocessen en -resultaten vastgelegd en gedeeld worden op een zodanige manier dat een latere kritische beoordeling en verificatie van het onderzoek door anderen mogelijk is. Het respecteren van volgende richtlijnen zal ervoor zorgen dat publicaties een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de wetenschap:
  - Nauwkeurig en objectief rapporteren van wetenschappelijke bevindingen en de relevantie aantonen.
  - De methoden, de apparatuur en de procedures op een zodanige manier beschrijven dat andere onderzoekers het onderzoek kunnen reproduceren.
  - De statistische en analytische methoden op een zodanige manier beschrijven dat een goed geïnformeerde lezer in staat is om de nauwkeurigheid van de resultaten te beoordelen.
  - Een adequate verantwoording geven van de getrokken conclusies.
  - Passende verwijzing naar en interpretaties van relevant voorafgaand onderzoek en daarbij voldoende aandacht hebben voor de juiste erkenning en de accurate weergave van het werk van andere onderzoekers.
- Het beschikbaar stellen van bevindingen. Dit wordt beschouwd als een algemene verplichting voor onderzoekers; het is niet aanvaardbaar om onderzoeksresultaten zonder goede reden achter te houden. Er kan best contact opgenomen worden met het Legal and Ethics Office –

---

³⁴ [ICMJE Definitions of Authors and Contributors](#)

R&D van de VUB als andere partijen (zoals sponsors of financierende instellingen) druk zetten om de publicatie van resultaten achter te houden.

3.6.2 Tijdens

Bij het indienen van het onderzoek voor publicatie moeten onderzoekers de *peer-review* processen respecteren en de juiste institutionele affiliaties rapporteren:

- *Peer-review* is een belangrijke voorwaarde om onpartijdigheid, nauwkeurigheid en geloofwaardigheid van wetenschappelijk onderzoek te garanderen. Het organiseren en uitvoeren van peer-review vergt aanzienlijke inspanningen en onderzoekers dienen zich te houden aan de gangbare praktijken van het peer-reviewproces zowel bij de evaluatie van wetenschappelijke publicaties als bij de evaluatie van andere *vormen van onderzoeksoutput* die onderworpen zijn aan het peer-reviewproces. Wetenschappelijke auteurs zijn verplicht om volgende regels te respecteren:
  - Publicaties kunnen slechts aan één tijdschrift of uitgever tegelijk voorgelegd worden. Dit moet ervoor zorgen dat de inspanningen van de peer-reviewers en de uitgevers niet verspild worden.
  - De regels en de richtlijnen van de uitgevers met betrekking tot inzendings- en beoordelingsprocessen dienen gerespecteerd te worden.
  - Het is niet toegestaan om peer-reviewers te identificeren, te contacteren of te beïnvloeden.
  - Enkel suggesties voor expert peer-reviewers voorstellen als de redacteur, de financierende instelling of een ander verantwoordelijk orgaan dit toestaat - auteurs moeten dit controleren voordat ze dergelijke voorstellen indienen.

Onderzoekers die optreden als peer-reviewer dienen op volgende manier te handelen:

- Informatie strikt vertrouwelijk behandelen.
- Respecteren van de procedures en regels van de organisatie die de *peer-review* aanvraagt.
  - Geen gebruik maken van de ontvangen informatie en in het bijzonder geen afgekeurd materiaal gebruiken (zoals publicaties of financieringsvoorstellen) om eigen activiteiten te bevorderen.
- Belangenconflicten of andere factoren aangeven die de onpartijdigheid en eerlijkheid van de beoordeling zouden kunnen ondermijnen.
- Alleen peer-reviewtaken accepteren waarvoor men voldoende expertise beschikt.
- Deadlines en tijdschema's respecteren voor de voltooiing van peer-reviewactiviteiten.

- *Institutionele affiliatie.* Het is belangrijk dat VUB-onderzoekers ervoor zorgen dat hun institutionele affiliatie correct wordt geciteerd. Dit zorgt ervoor dat de VUB erkend wordt wanneer onderzoeksoutput bijvoorbeeld doorzocht worden op bibliometrische gegevens. De VUB-affiliatie moet als volgt worden geciteerd:
  - Gebruik altijd de volledige naam van de Vrije Universiteit Brussel en niet de afkorting 'VUB' of een vertalingen van de naam van de universiteit.
  - Onderzoekers met verschillende affiliaties moeten er altijd voor zorgen dat hun VUBaffiliatie wordt vermeld, evenals elke andere affiliatie.
  - Zorg ervoor dat de Vrije Universiteit Brussel als eerste vermeld wordt in een citaat van de affiliatie. Als dit niet mogelijk is, zorg er dan voor dat de VUB als tweede of derde vermeld wordt.
  - Vermeld het volledige postadres van de onderzoekseenheid van de VUB waaraan de onderzoeker gelieerd is, op voorwaarde dat de uitgever dit toelaat.
  - Controleer drukproeven van publicaties om ervoor te zorgen dat de details van de affiliatie correct vermeld worden.

3.6.3 Na

Nadat een onderzoeksoutput is gepubliceerd, is het belangrijk om ervoor te zorgen dat de registratie ervan wordt vastgelegd:

Onderzoekers moeten onderzoeksresultaten registreren in PURE, het huidige onderzoeksinformatiesysteem van de VUB. PURE wordt gebruikt door een aantal instanties - waaronder enkele nationale en internationale financieringsinstanties - om ondermeer de onderzoeksresultaten van de VUB formeel te kunnen beoordelen.

Bijkomend dient het vastleggen van onderzoeksresultaten in PURE ook nog voor andere doeleinden, zoals bepaald in het *Centrale werkreglement voor onderzoek* van de VUB, met name voor de erkenning en de evaluatie van VUB-onderzoeksgroepen, de berekening van de basisfinanciering op basis van recente onderzoeksoutput, de registratie van onderzoeksoutput om te voldoen aan publicatieverplichtingen voor onder andere doctorale evaluaties en de vereisten van externe financierende instellingen, het genereren van curricula vitae die vereist zijn voor het financieren van onderzoeks aanvragen.

Het is eveneens raadzaam om naast publicaties en congrespresentaties volgende onderzoeksactiviteiten vast te leggen in PURE:

- Het ontvangen van academische bezoekers die langer dan 3 maanden verblijven.

- Gevoerd onderzoek bij een externe organisatie waar men ten minste 3 maanden is verbleven.
- Interne en externe doctoraatsthesisen (als promotor, co-promotor, adviseur of jurylid).
- *Peer-reviews* en redactioneel werk.
- Deelname aan of het organiseren van evenementen.
- Lidmaatschappen.
- Presentaties op academische vergaderingen en conferenties.
- Pers- of mediaparticipatie.

3.7 Onderzoeksbegeleiding en promotie

De VUB streeft naar een optimale onderzoeksomgeving, een inclusieve en open onderzoeksgemeenschap. Van onderzoekspromotoren en ander senior academisch personeel wordt verwacht dat zij hier als volgt tot toe bijdragen:

3.7.1 Voor

- Garandeer specifieke, verantwoordelijke en adequaat gekwalificeerde onderzoekers als promotors voor de begeleiding van onderzoeksprojecten. Elk onderzoeksproject moet ten minste één zo'n promotor hebben.
- Besteed voldoende aandacht aan de promovendi in onderzoeksgroepen en binnen academische afdelingen om een actieve onderzoekscultuur te stimuleren en kwaliteitstoezicht te kunnen bieden.
- Zorg ervoor dat promotoren op de hoogte zijn van en voldoen aan de eisen in onderwijs- en examenreglementen die betrekking hebben op het begeleiden van onderzoeksprojecten van studenten³⁵ en eventuele facultaire specifieke reglementen³⁶.
- Volg de relevante richtlijnen met betrekking tot de werving van onderzoekers. In het bijzonder, de *Europese gedragscode voor de rekrutering van onderzoekers*³⁷ en het gender- en diversiteitsbeleid van de VUB³⁸.

---

³⁵ [VUB Formulieren en Reglementen](#)

³⁶ [Onderwijs en Examenreglement](#)

³⁷ [European Code of Conduct for the Recruitment of Researchers](#)

³⁸ Contacteer [Lisa Wouters](#)

3.7.2 Tijdens ○ De VUB benadrukt het belang van ondersteuning van jonge onderzoekers tijdens hun doctorale of post-doctorale projecten. Promotoren delen de verantwoordelijkheid en van hen wordt verwacht dat ze hun rol op de volgende manier invullen:

- Zorg ervoor dat onderzoekers het belang van goede wetenschappelijke praktijken begrijpen en kunnen toepassen in hun onderzoek.
- Zorg dat onderzoekers op de hoogte zijn van en zich houden aan dit Charter en aan alle andere relevante wettelijke en ethische vereisten.
- Verwijs eventuele problemen die binnen de reikwijdte van het *Centraal reglement voor de toekenning van de academische graad van Doctor* vallen zo snel mogelijk naar het Legal and Ethics Office³⁹ van R&D.
- Ondersteun onderzoekers bij het identificeren en deelnemen aan zowel verplichte als (indien relevant) niet-verplichte opleidingen.
- Erken de bijdrage die onderzoekers hebben geleverd aan publicaties of andere onderzoeksresultaten, bij voorkeur door in een vroeg stadium in het project een formele overeenkomst te bereiken met de onderzoeker over hoe dergelijke bijdragen erkend zullen worden.
- Zorg voor een geschikte werkomgeving, door de relevante VUB-arbeidsreglementen en beleid te respecteren.
- Help onderzoekers bij het behandelen van eventuele ethische kwesties die voorkomen vóór of tijdens het project en verwijs waar nodig naar de relevante ethische commissies van de VUB en/of het *Legal and Ethics Office* van R&D.

3.7.3 Na

Er wordt verwacht dat promotoren hulp bieden aan onderzoekers bij publicatie, verspreiding en (waar van toepassing) valorisatie van het onderzoek.

4. Naleving en inbreuken op het Charter

4.1 Naleving van het Charter

Het Charter is een bijlage aan het *Centraal reglement voor de toekenning van de academische graad van Doctor*, het *ZAP-reglement* en het *Centraal werkingsreglement voor onderzoek*. Leden van

---

³⁹ [Doctoraatsreglement](#)

de VUB-onderzoeksgemeenschap, dienen zich te houden aan het Charter. Bijkomend dragen zij mee de verantwoordelijk om ervoor te zorgen dat degenen voor wie zij verantwoordelijk zijn het Charter kennen en naleven.

4.2 Schending van het Charter

Inbreuken op het Charter kunnen door de VUB behandeld worden als disciplinaire kwestie. Het Charter, regels en reglementen waarnaar verwezen wordt, kan gebruikt worden om vast te stellen of een disciplinaire overtreding heeft plaatsgevonden.

Indien een inbreuk wordt vastgesteld kunnen volgende sancties opgelegd worden:

- Terugtrekking of correctie van artikels en/of gepubliceerde materialen.
- Intrekking of verplichte terugbetaling van onderzoeksmiddelen.
- Correctie van, of beëindiging van het onderzoeksproject met een eventueel verbod om het proefschrift in te dienen over het desbetreffende onderwerp of een soortgelijk onderwerp als waarop de klacht betrekking heeft. Het kan zelf verboden worden om zich opnieuw in te schrijven als VUB-student of -onderzoeker.
- Melding van de inbreuk aan de toezichthoudende en regelgevende beroepsorganisatie.
- Melding van de inbreuk aan andere instanties die betrokken zijn bij het onderzoek, zoals bijvoorbeeld de financieringsinstelling.
- Melding van de inbreuk aan deelnemers, patiënten en medisch verantwoordelijken van die patiënten.
- Melding van de inbreuk aan ouders van de minderjarigen die bij onderzoek zijn betrokken.
- Herziening van de procedures van het intern management, de opleiding en de supervisie.
- Het maken van een publieke verklaring om de reputatie van de VUB te beschermen.
- Alle acties die nodig zijn om de veiligheid van deelnemers, de patiënten en andere betrokken partijen te waarborgen.
- Acties om het wangedrag dat zich heeft voorgedaan aan te pakken en te corrigeren.
- Rapportage over procedurele of organisatorische kwesties die mogelijk herzien zullen worden door de VUB.
- Remediërende opleidingen, mentoring en monitoring van alle partijen die betrokken zijn bij de klacht en die verder onderzoek blijven uitvoeren, werken of studeren aan de VUB.

5. GESCHIEDENIS VAN VERSIES

De eerste versie van dit Charter werd in 2011 gepubliceerd. De huidige versie werd geschreven in 2019. De Charter werd in April 2021 herzien (updates van links naar documenten).

Het Charter zal regelmatig worden herzien.